

Sünnipäevalised-juubilarid – seotud meie ajakirja väljaandmise ja rahvusvahelise teaduskonverentsi korraldamise ning toetamise ja mentorlusega

Geburtstagskinder und Jubilare, die mit der Herausgabe unserer Zeitschrift und der Organisation der internationalen Wissenschaftskonferenz sowie mit Unterstützung und Mentoring verbunden sind

Birthdays and jubilees – related to the publishing of our journal and organisation, supporting and mentoring of the international scientific conference

PROF DR MATTI RAUDJÄRV – 75 (5.08.1949)¹

Matti Raudjärv on sündinud Rakveres, kus algul elanud koos vanematega ühes rekvireeritud maja üürikorteris (Kalda tänaval) ja aastast 1955 isa poolt ehitatud ühepereelamus (Liiva tn 2 / Tuleviku tn 16). Oli valdavalt kodune laps (üksi kodus) ja lasteaias ei käinud.

Keskharidus: õppinud – Rakvere 1. Keskkoolis (lõpetanud 9 klassi, 1965); edasi õppinud Tallinna 2. Keskkoolis² ja Tallinna 1. õhtukoolis.

Lõpetanud Tallinna Kaugõppekeskkooli kevadel 1968 (sh kaks viimast, 10. ja 11. klassi sooritanud ühe õppeaastaga: september 1967 – mai 1968). Kool tegutses aastatel 1954–1987.

Matti Raudjärve õpingute ajal asus kaugõppekeskkool Tallinna 22. Keskkooli hoones, Kevade 8.

¹ Käesolev kirjutis ehk nn mini-elulugu või mini-CV on küllalt pikk, seda põhjusel, et ei ma kavatse oma elust raamatut kirjutada. Inglise keeles on artikkel oluliselt lühem eestikeelsest variandist, kuna hulk sündmusi on tähenduslikud vaid eestikeelsele lugejale. Samas olen pöödnud lühidalt oma erinevatest eluetappidest ülevaate kirjutada, et minu lähedased, sõbrad, kolleegid, kunagised kooli- ja ülikoolikaaslased ning teised võimalikud huvilised saaksid vajadusel minu eluteest lugeda ja võimalik, et ka ühiselt läbitud sündmusi meenutada. Tänu kõigile! Teie Matti Raudjärv

² Õppeaasta 1964/1965 ja edasi oli Eesti koolide keskkooli osas mõneti vastuoluline. Nimelt oli vene õppekeelega koolides Nõukogude Liidus kasutusel nn standard: koolid olid 10-klassilised. Eesti õppekeelega koolides aga 11-klassilised. Alates 1964. aasta sügisest olukord muutus – ka eesti õppekeelega koolidesse taheti sisse viia 10-klassiline kooliõpetus ning vastavalt sellele trükiti ka uued õpikud. Nii õpetajad kui õpilased pidid end nõ „ümber häälestama“. Endise kolme aasta asemel tuli keskkooli osa kolme aasta asemel läbida kahe aastaga. 1965. aasta kevadeks olid Eesti keskkoolid jõudnud õppeaineid väga erinevalt läbida. See järjekordne Moskvast peale surutud initsiatiiv-jama lõpetati siiski paari aasta jooksul ning 1964. aastal üheksandas klassis alustanud tegid lõppkokkuvõttes keskkooli osa ikkagi läbi kolme aastaga, st lõpetasid 1967. aasta kevadel üheteistkümnenda klassi ja seega ka keskkooli. Segadust oli aga piisavalt tekkinud.

Kui allakirjutanu 1965. aasta sügisest oli elukohta ja kooli vahetanud, selgus, et Tallinna koolis (2. keskkool, reaalkool, oli üks eliitkoolidest) oli mitmete ainete läbimisel kaugemale jõutud kui

Kõrgharidus: õppinud Tallinna Polütehnilises Instituudis (TPI, tänane Tallinna Tehnikaülikool /TTÜ/): 1968–1969 – elektrotehnika teaduskonnas automaatika ja telemehaanika erialal päevases õppevormis esimese semestri ettevõtte, teeninduskombinaat „Ühendus“ stipendiaadina. Sügissemestri ekselnud õppetööl ning ajapikku selgus, et eriala pole sobiv. Seejärel lahkunud TPI-st ning jaanuaris 1969 asunud „Ühenduses“ tööle tsehhiimeistrina. Augustis 1969 teinud uuesti sisseastumiseksamid TPI-sse, nüüd juba majandusteaduskonda.

Teistkordsel sisseastumisel hakkas alates teisest kursusest sõjavägi ähvardama. Päästis aga edukas üliõpilasteadustöö, kateedrijuhataja dotsent Juhani Väljataga, dekaani dotsent Juhan Toomaspoja ning ENSV Teaduste Akadeemia kirjavahetajaliikme ja TPI rektori professor Agu Aarna pöördumised Tallinna Mererajooni Sõjakomissariaati vabastuse saamiseks.

1969–1974 õppinud TPI majandusteaduskonnas „Teenindusökonomika ja organiseerimise“ erialal päevases õppevormis (ettevõtte „Ühendus“ stipendiaadina) ning lõpetanud TPI majandusinseneri (insener-ökonomisti) diplomiga.

Üliõpilasena tegutsenud aktiivselt teadustööga Üliõpilaste Teaduslikus Ühingus (ÜTÜ), tulles oma teadustöödega:

- TPI kolmekordseks ÜTÜ laureaadiks (esimese ja teise kursuse töö eest),
- Eesti NSV kahekordseks ÜTÜ laureaadiks (teise ja kolmanda kursuse tööde eest) ja
- NSV Liidu ühekordseks ÜTÜ laureaadiks (neljanda ja viienda kursuse töö eest).

1978–1981 mittestatsionaarne aspirantuur väitekirja koostamiseks TPI majandusteaduskonnas. Väitekirja kaitstud Eesti Teaduste Akadeemia Majanduse Instituudi nõukogus (30. juuni 1982). Tulemus: majandusteaduste kandidaadi kraad – diplom (Eesti Vabariigis võrdsustatud filosoofiadoktori kraadiga – PhD), (kinnitatud Moskvast NSV

Rakvere 1. Keskkoolis. See tekitas aga probleeme ja õppimisraskusi ning 1966. aasta hilisetalvel märtsis oli mõistlik kool pooleli jätta ja tööle minna. Ka sügisel 1966 õhtukoolis polnud õppimiseks piisavalt stiimuleid.

Kui Matti varasemad koolikaaslased Rakveres 1967. aasta kevadel keskkooli lõpetasid ja Matti nende lõpuaktusel viibis, siis lubas ta enesele – lähitulevikus tuleb keskkool ka temal lõpetada ning sügisel 1967 läks ta Tallinna Kaugõppekeskkooli õppima. Kevadel 1968 oli tulemuseks käes keskkooli lõputunnistus. See oli saavutus (kaks klassi ühe aastaga), mida kooli juhtkond ja sealhulgas klassijuhataja õpetaja Veski lõpuaktusel eriti hindasid.

Oli hea ja huvitav selles vääriskas koolihoones õppida ja lõputunnistus vastu võtta. Kooli ajalugu loetakse alates 1898. aastal tegevust alustanud Johan Umbliat Tallinna Väikelastehoiu Seltsi 1-klassilisest erakoolist, mille õpetajaks tuli 1903. aastal Jakob Westholm. 1905. aastal sai temast kooli juhataja ning 1907. aastal sai ta loa asutada III järgu erakool. 1923. aastal, kui kool sai nime *Jakob Westholmi Poeglaste Õigustega Erahumanitaargümnaasium*. 1940. aastal valmis uus, Baltikumi moodsaim koolimaja Kevade 8. 1. augustist 1940 J. Westholmi eragümnaasiumi eraalgkool likvideeriti. Vastvalminud majja asutati uus algkool. 1946. aastal paigutati sellesse majja Tallinna 22. Keskkool, mille viimane poiste kooli lend lõpetas 1954. aastal ning kool muudeti segakooliks.

Tallinna 22. Keskkool sai Jakob Westholmi nime tagasi 1989. aastal ning nime *Jakob Westholmi Gümnaasium* 1996. aastal. Jakob Westholmi Gümnaasium.

[https://et.wikipedia.org/wiki/Jakob_Westholmi_G%C3%BCmnaasium] 22.04.2024.

Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kõrgema Atestatsiooni Komisjoni poolt – 23. veebruaril 1983).

* * *

Aastal 1965 (pärast üheksandat klassi Rakvere 1. Keskkoolis) asus Matti Raudjärv (MR) koos vanemate (ema Salmel ja isa Arved) ning õega (Maarika) Tallinnasse elama.³ [1-2 (a); 1-3 (b); 1-4 (c); 1-4 (d)]

³ Rakvere maja, tolleaegses formuleeringus individuaalelamu (kolm tuba ja köök, katusekorru-
pööning välja ehitamata), ühepere-elamu müügist oli võimalik Tallinnas Pirita-Kosel osta vaid poo-
lelioleva kuid hea, Soomest pärit projektiga elamu (täiskelder garaažiga, kaks korrust, rõduga ve-
randa ja kolmandaks korruseks pööning /täna-seks väljaehitatud kodukontor koos raamatukogu ja
puhke-diskussioonialaga/) nn majakarp (vundament, seinad-välismüürid, korsten ja katus olid val-
mis). Esialgu elati ema venna Martin Vettiku elamus (samuti Pirita-Kosel) ja aasta hiljem (kui os-
tetud majakarp oli juba osaliselt lamiskõlblikuks ehitatud), asuti Pirita-Kosel asuvasse (mitte kau-
gel ema venna elamust), valdavalt isa-ema poolt (1966–1972, kuid mitte lõpuni ehitatud pereela-
musse-villasse) elama.

PS: Matti Raudjärve ema Salmel, tema õe Linda ja vendade Martini, Kaarli, Arturi, Edgari ja Val-
deku vanaisa (ehk MR vanavanaisa) oli tuntud helilooja ja koorijuhli Tuudur Vettiku (4.01.1898 –
20.05.1982) isaga vennad ehk nimetatud õdede-vendade vanaisa ja Tuudur Vettiku isa olid vennad:
Tuuduri isa oli tõllassepp, kes tegi ka kandleid. MR ema, tädi ja onude vanaisa oli puusepp, kes
valmistas ja müüs kõiki majapidamises vaja minevaid puunõusid ja puutööriistu ning mööblit.

Õde Maarika abiellus mais 1975 ja pärast veel mõne aastast Pirita-Kosel elamist lahkus oma perega
Tallinna kesklinna korterisse.

Allakirjutanu jätkas jõudumööda elamu ehitamist (esialgu põhiliselt aastatel 1972–1997, st abiel-
lumisest kuni kinkelepingu alusel elamu omanikuks saamiseni):

1-2 (a) – vajalikud täiendavad ehitustööd-remondid;

aga ka edaspidi:

1-3 (b) – ehitustöid on tehtud tänaseni, sh kogu elamu katuse vahetus;

kus elab siiani:

1-4 (c) – ehitamisel: katusele päikesepaneelid (koos akude lisamisega).

See tähendab, et aastast 1972, pärast abiellumist on Matti Raudjärv valdavalt ise pereelamusse ja
ka mujale investeerinud:

- põhielamu täielik väljaehitamine (... 1994 – sh kolmanda (endise pööningu) katusekorru-
se välja ehitamine bürooruumiks /ca 40 m²/: tööala, raamatukogu ja arhiiv ning puhke- ja diskus-
siooniala; akendest vaated Kose elurajoonile ning Kloostrimetsale) ja elamu osaline remont;
- kahekorruseline, neljaruumiline juurdeehitus (1994 – ...):

esimesel korrusel: 1) garaaž, 2) kütusehoidla /algul oli kivisüsi garaaži all/, seejärel halupuude,
puitbriketi/ ja aiatööriistade paigutamiseks;

teisel korrusel: 3) kasvuhoone (kava muutus – saab olema eluruum), 4) töökoda puidu ja metalli
töötlemiseks ning majapidamises vajalike remont- ja hooldustööde tegemiseks); edaspidi: juurde-
ehitus teise korruse (töökoda ja esialgne kasvuhoone) lõpuni ehitamine eluruumideks (koos projek-
tis ette nähtud täiendavate ruumidega /eraldi köök, täiendav WC-duširuum, panipaigad/);

- maaüksusele rajatiste ehitamine (suitsusaun, välikäimla ja -dušš, välikamin ja suitsuahi jms),
kinnistul olevate objektide laiendamine ja täiendamine;

1-5 (d) – omandatud kinnistute arendamine Lääne-Virumaal (suvekodu koos rajatud perepargi ja met-
saga) ja Pärnus (kesklinnas avar korter läbi kahe korruse).

Staatused ja edasised kvalifikatsioonidiplomid (ka need, mida 2019. aasta ajakirjas ei märgitud):

Aastast 1974 – TPI/TTÜ – Alumni, vilistlane;

1974 – Nõukogude okupatsiooniarmee insenerivägede ohvitser, reservleitnant (kaks väikest täрни); kui tervis oli korras, siis TPI-s ja üldse kõrgkoolides õppimise kõrval oli osalemine nn sõjalises õppes kohustuslik (ka hilisemad nädalased nn kordusõppused)⁴; Majandusteaduste kandidaadi kraad – diplom (Eesti Vabariigis võrdsustatud filosoofia-doktori kraadiga – PhD), (juuni 1982);

Vanemteaduri kutse – diplom (1989);

1974 – 1989: Nõukogude okupatsiooniarmee insenerivägede ohvitser: reservleitnant, reserv-vanemleitnant ja reservkapten (1989, neli väikest täрни) erus (Eesti Vabariigi taasiseseisvumisel 1991 vabatahtlikult oma vastav dokument EV riigivõimu esindajatele üle antud)⁵;

Dotsendi kutse – diplom (Associated Professor – kaasprofessor) (1991);

Aastast 1990 DAAD-Alumni (Saksamaa LV, Bonn);

Alates 1. märtsist 2021 – Tartu Ülikooli sotsiaalteaduste valdkonna emeeritus.

Esimesed tööaastad ja kogemused (1966–1975)

Nn tööraamatuga alustanud ETKVL-i Pirita-Kose aiandis⁶:

Seni, kuni jätkub huvi, tervist ja jaksu, tegelen oma kinnisvaraga ise, seejärel aga annaksin asjade korraldamise oma tütrele Mari-Liisile ja tütrepoeg Julius Marcus Simmile (juhuks kui neil on huvi, vastasel juhul on ka teisi lahendusi!).

⁴ Tuleb tunnistada, et Ukraina sõja ajal 2022 – ... kui Eesti Rahvusringhäälingu kanalitel (TV ja Vikerraadio) Eesti Kaitseväge ohvitserid ja teised eksperdid kommenteerisid lahinguid ja olukorda rinnetel, olid paljud asjad MR-le ilmselt selgemad-arusaadavamad kui võib-olla nii mõnelegi tavainimesele ja seda tänu siis nimetatud sõjalisele väljaõppele TPI-s ja Tapal.

⁵ Reservleitnandist reservkapteni auastmeni jõudmiseks „piisas“ 25 aasta jooksul neljal korral Tapal, sealse okupatsiooniarmee sõjaväelise grupeeringu territooriumil 5–6 päevast nn „kursustel viibimisest“ (arvestati aga nädalast). Nimetatud territooriumil toimus valdavalt vaid esimesel päeval nn instrueerimine, õised magamised suures magamissaalis, teise päeva hommikul tsiviilriietes staadionil ühe ringi sõrkides läbimine ning seejärel külma veega pesemine ja hommikusöök sõdurite sööklas. Ka lõuna- ja õhtusöök oli võimalik, aga paljud lahkusid pärast hommikusööki linna ise aega viitma (lahkumine oli vabatahtlik). Viimase päeva hommikul räägiti kohalike vanemohvitseride poolt meile ca tund udujuttu ja siis olime vabad, võisime koju minna.

⁶ Enne seda kooliõpilasena Rakveres töötanud koolivaheaegadel abitöölise ja transporditöölisena (lisaks muidugi rohimised ja marjakorjamised koduaias; lisaks pea iga-aastased osalemised kooliõpilaste kõõgiljade rohimistalgutel majandite põldudel):

- kevadel, kuuendas klassis: Rakvere REV-s abitöölisena (ehitusmaterjalide ladustamine – saematerjal, silikaat- ja telliskivid jms);
- suvel:
 - pärast seitsmendat klassi Rakvere Maaparanduse Valitsuses töölisena (Selja jõe kallaste puhastamine võsast ning jões veekasvudest linna lähedal; kohale sõitsime jalgratastega koos kahe naabripoisiga /vennad Tiit ja Tõnu Tammar/, kaasas töövahenditena vikatid-luisud ja

- aiatööline-motorist (lillede vedu aiatraktoriga: märts – august 1966) ja seejärel töötanud teeninduskombinaadis „Ühendus“ (august 1966 – september 1973):
 - esimesel perioodil elektrikuna (august 1966 – august 1968), seejärel
 - teisel perioodil tsehchemeistrina (jaanuarist augustini 1969) ja
 - kolmandal perioodil (september 1971 – september 1973) 0,75 koormusega tööteadusliku organiseerimise (TTO) vaneminsenerina (kuna TPI majandusteaduskonna õppetöös oli võimalus heade õppetulemuste puhul osaleda nn vabakuulamise õigusega, siis õnnestus samal ajal ka ettevõttes töötada ning sealsete tööülesannete alusel ka mitmed vajalikud kursusetööd oma õppetöö raames vormistada). Seega oli teooria ja praktika käsikäes.

Vahepeal, olles TPI majandusteaduskonna päevases õppes (esimesel-teisel kursusel õpides), töötanud õhtuti (vahetustega) Tallinna Linna Tänavavalgustuse Elektrivõrkudes elektrimontöörina (mai 1970 kuni detsember 1971), kandes hoolt, et Tallinna toliaegses Mererajoonis oleks tänavavalgustus korras (vajadusel tänavatel kustunud elektripirne valgustuspostide laternates vahetades ning elektrikatkestusi likvideerides; kasutada oli tõstukiga auto koos autojuhiga).

Diplomieelsel praktilisel ja edasi, pärast TPI lõpetamist (juunis 1974) ja sõjaväelaagrit Tapal (juuli-august 1974), töötanud Teenindusministeeriumi Projekteerimis- ja Tehnoloogiabüroos (PTB), algul vaneminsenerina, hiljem vaneminseneri-grupjuhina oktoober 1973 – august 1975.

Esimene tööperiood kõrgkoolis, väitekirja ja esimesed juhtimiskogemused (1975–1982)

Aastatel 1975–1992 töötanud TPI-s/TTÜ-s teenindusökonoomika kateedris erinevatel ametikohtadel (vaneminsenerist-grupjuhust ja tunnitasulisest õppejõust juhtivteaduri ja dotsendini).

1978–1981 olnud TPI aspirantuuris, väitekirja kaitsnud 1982 Eesti Majanduse Instituudis (Eesti liha- ja piimatoodete ettevõtetele-kombinaatidele ning ministeeriumile regionaalsete objektivsete /võrreldes Nõukogude Liidu nn keskmistega/ eritingimuste välja-töötamine ja rakendamine majandustegevuse plaanimis- ja hindamisel; tulemuste rakendamiseks Eesti ettevõtetes ka eriloo saamine NSV Liidu Riiklikult Plaanikomiteelt ja NSV Liidu Liha- ja Piimatööstuse Ministeeriumilt).

Seejärel omistati majandusteaduse kandidaadi kraad (PhD) ja vastav diplom (1982). Hiljem omistati veel vanemteaduri kutse ja diplom (1989) ning dotsendi kutse (Associated Professor – kaasprofessor) ja diplom (1991).

kehakinnituseks moonakotid); saadud palgast sai ostetud spordivahendid: ujumislestad ja -prilid, võrkpall jms.;

järgnes kolmekesi rohkem kui nädalane jalgrattamatk (õõbimised telgis, söök lõkkel): Rakvere – Kuremaa järv – Pühajärv /Hobusemägi/ – Pikasilla /Väike-Emajõe suubumine Võrtsjärve/ – Viljandi järv – Nelijärve /Purgatsi järv/ – Rakvere;

- pärast kaheksandat klassi: Lahemaal Palmse lähedases metskonnas Oruveskil (ca nädal, võsa lõikamine) ja seejärel Rakvere Kaubastus transporditöölisenä (ca kuu, linna kaupluste varustamine toiduainetega).

1975–1982 kõigi Eesti tööstusministeeriumide (Ehitusmaterjalitööstuse, Kergetööstuse, Kohaliku tööstuse, Liha- ja piimatööstuse, Metsa- ja puidutööstuse, Toiduainete tööstuse; lisaks Teenindusministeeriumi) lepinguline majanduskonsultant (olles ametis lepingute vastutaja dotsent Juhani Väljataga assistendina).

1978 viidi kogu kateedri uurimisgrupp TPI-st üle Infoinstituuti, kuna kateedrijuhataja, Eesti majanduselu ere isiksus, dotsent majanduskandidaat Juhani Väljataga (5.11. 1932–28.05.1982) edutati selle instituudi direktoriks. Uurimisgrupi baasil moodustati Eesti Infoinstituudi isemajandamise osakond ning allakirjutanu edutati selle osakonna juhatajaks (1978–1982). Mais-juunis 1982 olid kõik lepingud täidetud-lõpetatud ja tulemused ministeeriumidele üle antud, ka väitekiri kaitsitud. Seega – oluline etapp oli lõppenud.

Uued väljakutsed (1982–1990 ja edasi)

Nüüd oli võimalik vastu minna uutele järgmistele väljakutsetele:

- senisest laiem majanduse uurimise problemaatika Eesti Plaaninstituudis majandamismehhanismi täiustamise labori juhatajana (1982–1984), (sh **jätkuvalt isemajandava Eesti ideede arutamine** Eesti Noorte Majandusteadlaste Klubis /NMK/);
 - seega NMK-s arutati isemajandava Eesti (IME) ideed ja probleeme varem, kui see nn „nelja mehe ettepanekuna“ sügisel 1987 ajalehes „Edasi“ avaldati;
 - ju siis oli noorematel põhjust varem selle problemaatikaga tegeleda, kuigi sellega avalikult välja tulla oli ilmselt tolleaegses ühiskonnas veel vara (ajavahemik 1978–1984), st nn „Gorbatšovi sula“ polnud veel alanud ja selliste uute ideedega avalik väljatulek oli väga ohtlik (nõukogude impeerium oli veel tugev);
- õppetöö väljaspool kõrgkooli-üliskooli majanduspraktikutega kvalifikatsiooni tõstmise instituutides (1982–1989; 1993–1997) ning loengud-seminarid üliõpilastele erakõrgkoolides;
- majandus- ja arenduskonsultant Eesti ettevõtluses (1982–1989);
- noorte majandusteadlaste kolmepäevane laevakonverents mais 1984 (Tartu–Värskä–Pihkva–Värskä–Tartu);
- tänase teadusajakirja eelkäija, teaduskogumiku üldtoimetaja (1984; 1994–2006), ajakirja peatoimetaja (2007 – tänaseni);
- üleliidulise tähtsusega majanduseksperimendid Eesti Kergetööstuse Ministeeriumi ettevõtete majandusvabaduse laiendamiseks-suurendamiseks büroos Mainor alates 18. juuni 1984 kuni 5. jaanuar 1987;
- tagasipöördumine eeskätt akadeemilisele tööle: TPI-s/TTÜ-s alates jaanuar 1987 ja esmakordselt TÜ-s alates 1996;
- aktiivne osalemine Venemaal Sotšis iga-aastastel teadusseminaridel koos publitseerimisega (1979–1989), väikeettevõtluse täiendkoolitus Bulgaarias (1986), kohaliku omavalitsuse mitmepäevane seminar Taanis Ålborgi Linnavalitsuses ja kohalikus ülikoolis (Tartu Linnavalitsuse initsiatiivil) aastal 2001 (?);
- stažeerimised teiste riikide (Saksamaa LV, Austria, Georgia, Ukraina, Venemaa) ülikoolides, instituutides ja täiendkoolituskeskustes (1989–2017).

Aastatel 1982–1989 töötanud täiendavalt ka Eesti Majandusjuhtide Instituudis (sealse dotsendi, hilisema professori majanduskandidaat Hans Jalasto kutsel) algul külalislektorina ning aastatel 1989–1991 dotsendina.

Konsultanditegevus (1982–1989).

Konverentside korraldamise ja kogumiku-ajakirja avaldamise algus (1984)

Mitmetes Eesti olulistes ettevõtetes aastatel 1982–1989 majandus- ja arenduskonsultant:

- Baltika AS /sh Valga Õmblusvabrik ja Rakvere õmblusvabrik „Virulane“/;
- Pärnu Piimatoodete Kombinaat;
- Rakvere Lihakombinaat;
- Viljandi Linda / Galvi-Linda AS, seal ka nõukogu liige/;
- Viljandi Mistra;
- Viljandi Piimatoodete Kombinaat;
- Viljandi Teede REV.

Majanduspoliitika teaduskonverentsi ellukutsuja-peakorraldaja Eestis (1984; laevakonverents) ja pikaajaline osaleja (kõik korrad, alates esimesest, aastast 1984, teisest 1994 ... kuni tänaseni) ning tänase kolmekeelse rahvusvahelise teadusajakirja „Eesti majanduspoliitilised väitlused“ asutaja-üldtoimetaja (1984), üldtoimetaja (1994–2006), peatoimetaja (2007 kuni tänaseni) ning ajakirja paljude artiklite-ülevaldajate autor ja kaasautor. Lisaks paljudele teistele rahvusvahelistele andmebaasidele, on ajakiri ja kirjastaja Mattimar juunist 2019 indekseeritud Scopuses.

Aastatel 1984–1987 Kergetööstusministeeriumi büroos Mainor majanduseksperimenti osakonna juhataja ja projekti peainseneri büroo direktori majanduskandidaat Ülo Pärnitsa kutsel-ettepanekul. Osakonna nimetus oli seotud üleliidulise tähtsusega majanduseksperimenti läbiviimisega Eesti kergetööstusettevõtete baasil – eesmärk: ettevõtetele varasemast suuremate õiguste andmine (plaanimine, varustamine, turustamine, firma-kauplused jpm).

Seejärel, kui töö oli peaaesjalikult tehtud ja tulemused head, siirdunud jaanuaris 1987 tagasi TPI majandusteaduskonna teenindusökonoomika kateedrisse juhtivteaduri-uurimisgrupi juhina ning 1990–1992 jätkanud dotsendina (jätkus 1987 alanud lepinguline uurimistöö AS-is Baltika, tookordse Valga Õmblusvabriku direktori ja hilisema AS Baltika peadirektori Meelis Milderi initsiatiivil – allettevõtete majandusliku iseseisvuse suurendamine, plaanamise ja aruandluse ümberkorraldamine).

1989. aasta sügiseks olid ka need ülesanded täidetud ning ees terendas kolmekuuline huvitav stažeerimine majanduspoliitika valdkonnas Saksamaa LV kahes nimekas ülikoolis sealsete professorite kutsel – Kieli Ülikool (oktoober-detsember 1989) ja Frankfurdi (Maini) Ülikoolis (jaanuar 1990). Stažeerimisel saadud kogemused andsid seejärel ka võimaluse Eestis uue suunaga tegelemiseks, nii õppe- kui teadustöös – nimelt rahvamajanduse ja majanduspoliitika probleematika.

Tegevus pärast esimest stažeerimist Saksamaal (1990–1997)

Tagasitee Frankfurdist Eestisse, läbi Rootsi sõites ning nädala Stockholmiga tutvudes (peatudes väliseestlase, suurepärase inimese, Peeter Tõnuse ja tema toreda proua Signe hubases kodus Saltsjöbadenis), andis küll lühikese, kuid siiski Rootsi ühiskonnast ja majandusest piisava ülevaate varasema Saksamaa eluolu kõrval.

Stažeerimine-reis oli igati korda läinud ning uus ja huvitav tegevus Eestis jätkus õppejõu ja uurijana. Selle kõrval ka administratiivne-organisatoorne tegevus TTÜ

majandusteaduskonna arendusprodekaanina (1990–1994) ja teaduskonna nõukogu liikmena (1990–1994 ja 1997).

Tookordse (veebruar 1990) Rootsist läbisõidu ja Peter Tõnuse ning Stockholmi külastuse tulemusena õnnestus aasta hiljem ühelt Stockholmi gümnaasiumilt saada kingitusena kasutatud klassikomplekt arvuteid (16 komplekti) koos printeritega ning seejärel organiseerida TTÜ majandusteaduskonnas esimene arvutiklass üliõpilastele ja õppejõududele.

Septembrist 1990 organiseerinud Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonnas Eesti Väikeettevõtluse Assotsiatsiooni (EVEA) initsiatiivil ja toetusel uue, väikeettevõtluse eriala (alustati 25 üliõpilasega), olnud kuni 1992. aasta kevadsemestri lõpuni ka selle õpperühma juhendaja-mentor. Seejärel andnud selle tegevuse üle oma kolleegile dotsent Rein Lumistele (/14.01.1939–30.01.2022/; tema hakkas juhtima väikeettevõtluse õppetooli) ja Matti Raudjärvel seisis ees majanduspoliitika õppetooli juhtimine (vt järgmine lõik).

Ka TTÜ-s asutati kõrgkoolide reorganiseerimise raames aastal 1992 seniste kateedrite asemel õppetoolid, sh mitmed uued õppetoolid (näiteks asutati uus, väikeettevõtluse õppetool jmt). Samaaegselt asutati esimene majanduspoliitika õppetool taasiseseisvunud Eestis Matti Raudjärve poolt, kes oli ka selle esimene juhataja ja professor aastatel 1992–1997. Reorganiseerimiste käigus oli valida – kas asuda väikeettevõtluse õppetooli või majanduspoliitika õppetooli juhtima. Kõhklust ei olnud – valitud sai majanduspoliitika õppetool ja seda motiveeris tegema paari aasta tagune ja loodetav edasine stažeerimine Saksamaa ülikoolides just majanduspoliitika valdkonnas.

Aastatel 1993–1997 töötanud täiendavalt ka Eesti Haldusjuhtimise Instituudis külalisõppejõuna sealse direktori geograafiakandidaat Sulev Mäeltsemehe kutsel.

Lisaks periooditi õppetöö erakõrgkoolides Veritas, Audentes ning Majanduse ja Poliitika Instituut sealsete juhtide kutsel (1990-ndatel aastatel).

1992–1999 Pirita linnaosa halduskogu liige ning mitme komisjoni esimees või liige, samuti Pirita ajalehe kaasasutaja, 1993–1997 Pirita Arengufondi asutaja ja Nõukogu esimees. Pirita Majandusgümnaasiumi (PMG) asutamise idee-mõtte algataja ja Pirita 36. Keskkooli reorganiseerimisele PMG-ks kaasaitaja (1993–1996) ning kooli hoolekogu liige (1994–1999).

Oktoobris 1993 asutanud TTÜ majandusteaduskonna dekaani dotsent Jaak Tambergi soovitusel konverentsi korraldamise ja publikatsioonide avaldamise toetamiseks-lihtsustamiseks ning bürokraatia vähendamiseks firma Mattimar OÜ, olles selle ainuomanik ja juhatuse liige, tegevdirektor.

Koostöö Tartu Ülikooli ja välisriikide ülikoolidega (1996–2016)

Aastast 1996 töötanud paralleelselt ka TÜ majandusteaduskonnas sealse dekaani, professor dr Jüri Sepa ja professor dr Janno Reiljani kutsel. Edasi oli akadeemiline tegevus peamiselt just TÜ-ga seotud.

Aastatel 1996–2019 TÜ-s (majandusteaduskond, Pärnu kolledž /sealse õppejõu Arvi Kuura kutsel/, Narva kolledž /Pärnu kolledži direktori Henn Vallimäe soovitusel/) õppejõu ja teadurina erinevatel ametikohtadel (küalislektor, vanemteadur, dotsent; tööleping Pärnu kolledžis: 2002–2017), 2017–2019 küalisõppejõuna (käsundusleping direktor

Henn Vallimäe initsiatiivil) Pärnu kolledžis ja Narva kolledžis. TÜ Ametiühingu seoniorliige (detsembrist 2020). Emiteerunud TÜ-s märtsist 2021.

Stažeerinud korduvalt ja pikaajaliselt (1989–2016, 2017) ning olnud teadus- ja õppetööl välisülikoolides, õpingutel koolituskeskustes:

- esimene stažeerimine oli Kieli Ülikooli majandusteaduskonna majanduspoliitika instituudis, sealse direktori professor dr Gerhard Prosi kutsel oktoobri lõpust 1989 kuni jaanuari alguseni 1990; edasi jaanuaris 1990 Frankfurdi /Maini/ Ülikooli majandusteaduskonnas sealse seminarijuhataja professor dr Rudolf Gumbeli juures);
- seejärel stažeerimine Austrias (Viin, Innsbruck) Viini Majandusülikooli Väike- ja keskmise ettevõtluse instituudis (juhataja professor dr Josef Mugler jt);
- Saksamaa LV-s:
veel korduvalt Kielis, erinevates ülikoolides-instituutides:

Schleswig-Holsteini Majandusakadeemias Kielis (juhtimise instituudi juhataja dr. Günter Stricker jt);

Kieli Rakendusülikoolis (prof. dr. Manfred O. E. Hennies; prof. dr. Toni Schulz jt);

Bergneustadt – Friedrich Eberti Fondi Täiendkoolituse Keskuses-Instituudis kohaliku omavalitsuse temaatikas;

Osnabrücki Rakendusülikoolis (prof. dr. Roland Schäfer);

Paderborni Ülikoolis (prof. dr. Peter Dobias).

Sagedased ja tihedad koostöösidemed on olnud ka järgmistes riikides, sh endistes Nõukogude Liidu liiduvabariikides:

- Ukrainas (Ternopili Rahvuslik Majandusülikool (prof. dr. Yevgeny Saveljev jt/ – ukrainlaste korraldatud konverentsid Krimmis /Foros jt/, Türgis /Antalya jt/, Kreetal /Irakleio/, Kreekas /Chalkidike/);
- Venemaal (Krasnodar / Kubani RÜ, prof. Valentin Mihhailovits jt/ konverentsid-seminarid Sotšis, Krasnodaris/; konverentsid Voronež RÜ-s) ja
- Georgias (üle viie nädala õppetööd /2014–2017/ ja konverentsid Tbilisis /Georgia Tehnikaülikool, prof. dr. Aleko Sitsinava/, Kutaisi Riiklikus Ülikoolis jm).

Kõikjal, kus toimusid ka konverentsid, avaldati ülikoolide teaduspublikatsioonides-ajakirjades ka teadusartiklid. Viimastel aastatel on toimunud konverentsid (Kubani RÜ ja Georgia Tehnikaülikool) interneti teel.

Korduvalt stažeerinud Kieli Ülikooli juures asuvas autonoomses, maailmamaine Kieli Maailmamajanduse Instituudis (prof. dr. Lehment, dr. Klaus Schrader ja dr. Claus-Friedrich Laaser) ja selle juures asuvas Majanduse Keskraamatukogus (ZBW).

10.–15. juunil 2024 külastas Eestit delegatsioon Malta Ülikoolist (prof. dr. Joseph A. Cannataci ja tema kaks assistenti), kes teevad uurimistööd Balti riikide ja Põhjamaade saunadest. Maltalaste soovil kohtuti Matti Raudjärvega, kuna nad olid lugenud tema artikleid saunadest ja ca 50-aastasest saunakogemusest. Kohtumine oli sisukas ning sillutas teed järgnevale koostööle.

Aastast 1990 DAAD-Alumni (Saksa Akadeemilise Vahetusteenistuse vilistlane).

Stažeerimiste kõrval suhelnud edukalt ka Kieli Kaubandus-Tööstuskojaga (IHK Kiel) ja ühe Hamburgis /Albena/ asuva hulgimüügifirmaga novembris 1990 kaseiini müümiseks (Pärnu Piimatoodete Kombinaadi ettepanekul) ja mais 1995 nahkgalanterii toodete

müümiseks (Viljandi „Galvi“ ettepanekul) Osnabrücki Kaubandus-Tööstuskojaga (IHK Osnabrück) Saksamaale.

Õppetöö Georgias ja koostöö Georgia ülikoolide kolleegidega (2014 tänaseni)

Aastatel 2014–2017 igal aastal kuni ca 4–5 nädalat Tbilisis Georgia Tehnikaülikoolis (GTÜ) osakonna juhataja, professor dr Alexander Sichinava ettepanekul-kutsel Euroopa Liidu „Seitsmenda raamprogrammi (Marie Curie’ alamtegevus / Seventh framework programme, Marie Curie Actions: People, International Research Staff Exchange Scheme)“ raames ja teiste finantsallikate (sh omavahendite) toetusel õppe- ja teadustööl (loengud /nii üliõpilastele kui professoritele ja abipersonalile/, seminarid, juhendamised, konsultatsioonid; teaduskonverentsidel esinemised ja artiklite avaldamine); lisaks loengud ka Kutaisi, Zugdidi ja Telavi Riiklikus Ülikoolis.

Oktoobris 2015 (pärast järjekordset õppetöö tsükli GTÜ-s ja konverentsil esinemist) soovitatud GTÜ rektori, akadeemik professor Archil Prangishvili poolt *Georgia Tehnikaülikooli audoktori nominendiks*. Aastast 2015 GTÜ insenerimajanduse alase teadusajakirja „Business-Engineering“ toimetuskolleegiumi liige-toimetaja.

Aastast 2015 kuni tänaseni on konsulteerinud-juhendanud ka Tbilisi Riiklikus Ülikoolis (Tbilisi RÜ / TRÜ).

Järgnes novembris-detsembris 2015 ja jaanuaris 2016 edukas stažeerimine Saksamaal Kieli Maailmamajanduse Instituudis ja Kieli Rakendusülikoolis.

Oktoobris-novembris 2016 külastas Tartu Ülikooli delegatsioon eesotsas rektor professor Volli Kalm’uga mitmeid Georgia ülikooli Kutaisi ja Tbilisis. Olles oktoobris-novembris 2016 õppe- ja teadustööl GTÜ-s, lülitati ka Matti Raudjärv (MR) TÜ delegatsiooni koosseisu. GTÜ poolse ettepanekuna külastasid TÜ rektor Volli Kalm ja MR kavaväliselt GTÜ rektoraati⁷, kus toimus ca 1,5 tunnine vestlus, mille käigus GTÜ rektor akadeemik professor Archil Prangishvili tänas Tartu Ülikooli ja rektorit selle eest, et võimaldati juba kolmandat aastat (2014–2016) MR-l GTÜ üliõpilastele ja õppejõududele nelja-viie nädala jooksul loenguid pidada ning üliõpilastele seminarid ja kursused referaatide juhendada. Nii üliõpilased kui professorid olevat väga rahul olnud. Seda oli muidugi nii TÜ rektoril kui MR-l hea kuulda.

⁷ 2014. aasta märtsis-aprillis Tbilisis GTÜ-s õppetööd tehes, oli MR-l võimalus Eesti Vabariigi suursaadikuna Georgias ja Armeenias töötanud ning Tbilisis resideerinud hr Priit Turk’i kutsel **7. märtsil** saatkonda külastada, vestelda ja maja uudistada. Oli huvitav kohtumine. GTÜ ettepanekul lepidi seal kokku ka ligikaudne aeg suursaadiku peatseks GTÜ rektoraadi külastamiseks.

21. märtsi kokkusaamine GTÜ rektoraadis oli hr. Turk’ile esmakordseks GTÜ külastuseks ja rektori poolseks vastuvõtuks. Vastuvõtul oli jutuks Georgia-Eesti suhted ning ka koostöö ülikoolide vahel (näiteks võeti MR tegevus GTÜ-s). Suursaadik kohtus ka insenerimajanduse teaduskonna üliõpilaste ja töötajatega, kus MR-l oli tagasihoidlik roll mõnede Eesti majanduse arengu ja probleemide täpsustamisel.

3. aprillil toimus Georgia Tehnikaülikooli rektoraadis sertifikaatide pidulik kätteandmine kõigile loengutes osalenud üliõpilastele ja õppejõududele-spetsialistidele, kes olid kuulnud MR loengutsükli majanduspoliitika alustest ja täitnud nõuded muus õppetöös (üliõpilastel lisaks: seminarid, referaadid, ettekanded). Sündmusel osales ka suursaadik hr Priit Turk, kes kõiki osalenuid omalt poolt tervitas ja õnnitles ning andis koos Matti Raudjärvega sertifikaadid asjaosalistele üle.

Sügisel, oktoobris-novembris 2017 jätkus traditsiooniline õppetöö GTÜ-s ja konsultatsioonid Tbilisi RÜ-s. Samuti toimus samal ajal järjekordne rahvusvaheline teadus-praktiline konverents ning artikli avaldamine GTÜ teadusajakirjas.

Alates aastast 2018 on toimunud vaid juhendamised ja konsultatsioonid, eeskätt Skype'i ja e-maili teel: Georgiasse minek ei olnud aastatel 2018–2019 võimalik perekondlikel põhjustel (isa raske haigestumine ja lahkumine /26.01.2019, maetud Ambla kalmistule/ ning ema üksi jäämine) ja eriti aastatel 2020–2021 COVID-19 ning aastal 2022 Ukraina vastu toimunud agressiooni ja sõja tõttu.

Käesolev tegevus ja perspektiivne ootus

Matti Raudjärv on alates 1. märtsist 2021 Tartu Ülikooli (TÜ) sotsiaalteaduste valdkonna Associated Professor Emeritus dr. (majanduskandidaat / PhD-filosoofiadoktor).

Eestis on põhilisteks tegevusteks alates sügisest, septembrist 2017 olnud:

- eelnimetatud iga-aastase rahvusvahelise teaduskonverentsi ettevalmistamine ja korraldamine;
- eelnimetatud kolmekeelse rahvusvahelise eelretsenseeritud teadusajakirja perioodiline iga-aastane väljaandmine;
- Eesti majanduspoliitika jälgimine ja uurimine-analüüs (periooditi);
- TTÜ ja TÜ tegevuse-elu jälgimine ja vajadusel kaasa rääkimine, kolleegidega suhtlemine;
- suhtlemine teiste riikide ülikoolide kolleegidega-majandusteadlastega valdavalt e-maili ja Skype'i abil (vahel ka telefonitsi);⁸
- eelnevale lisaks, vastavalt huvile, ajale ja finantsidele on nüüd võimalik oma hobidega tegeleda.

Nii ajakirja väljaandmisel kui teaduskonverentsi korraldamisel ootaks edaspidi, lähitulevikus, nooremate kolleegide osalemist ja ülevõtmist.

Esialgu on kavatsus ka oma kinnisvaral nõ silma peal hoida ja arendada. Olla rohkem looduses ja nautida metsanoorendike metsaks kasvamise protsessi, aga samuti selle hooldamisega tegeleda. Ka perepargi probleemid kuuluvad eeltoodu juurde.

Unustada ei kavatse saksa keeleruumis ja mujal läänes olevaid riike, seal elanud ning elavaid sõpru ja kolleege. Ka Eestis ja ida pool elavate sõpradega edaspidist suhtlemist pean väga oluliseks.

Georgias: alates õppeaastast 2018/2019 on Matti Raudjärv valitud Georgia TÜ külalisprofessoriks ja seejärel ka doktoriõppe programmi välismaiseks juhiks ning doktorantide kaasjuhendajaks ning samast õppeaastast määratud Tbilisi RÜ külalisprofessoriks, doktorantide kaasjuhendajaks.

Pärast töölepingu (31. august 2017) ja käsunduslepingu (30. juuni 2019) lõppemist Tartu Ülikoolis, ehk pärast nn akadeemilist erru minekut, osalenud igal aastal rahvusvahelistel online konverentsidel (Georgia-Tbilisi /Georgia Tehnikaülikool/; Venemaa-Krasnodar

⁸ Siinjuures on paslik märkida, et kuna aeg läheb edasi, siis järjest on paljud kolleegid jõudnud pensioniikka ja emeriteerunud, sageli igasugused kontaktid ülikooliga katkestanud, et ülejäänud elus end rohkem lähedastele pühendada, puhata, reisida ja oma hobidega tegeleda. Osa, nüüd juba endisi kolleege, on meie seast ka lahkunud.

/Kubani Riiklik Ülikool/) ning avaldanud rea artikleid samade ülikoolide teadusväljaannetes (inglise ja vene keeles).

Kutseid rahvusvahelistel konverentsidel esinamiseks ja teadusajakirjadesse artiklite kirjutamiseks on igal aastal ligi paarkümmend – kuid pole enam motivatsiooni ja aitab küll, võtame asju rahulikumalt! Lisaks ettepanekud teadusartiklite retsenseerimiseks.

Mõnda aega on Matti Raudjärv ka nn raamatu kirjutamisega tegelenud, esialgse pealkirjaga:

„MÄLESTUSED JA JUHTUMISED OKUPATSIOONIAEGSE EESTI ÜLIKOOLI SÕJALISES ÕPPES JA SÕJAVÄELAAGRIS“.

Seni on kirjutatud ca 40 lk. Tema sõnul – millal see valmis saab ja kas üldse saab – see on küsimus?

* * *

Matti Raudjärvel on südamele oluline, **perspektiivne teema – majanduspedagoogide koolitamine Eestis**, sest pärast esimest pikaajalist stažeerimist Saksamaa LV tunnustatud ülikoolides ning põhjalikku tutvumist kogu saksa kõrgharidussüsteemiga, tekkis mõte – ka Eesti ülikoolid peaks majanduspedagooge magistriõppe tasemel koolitama, et meie elanikkonnal tekiks ajapikku majandusprotsessidest varasemast parem arusaamine. 1990–1992 TTÜ-s (sh läbirääkimised koostööks tollase Tallinna Pedagoogilise Instituudi /tänapäevase Tallinna Ülikooli/ rektori professor Talis Bachmanniga) ja hiljem TÜ Pärnu kolledžis töötades (sh läbirääkimised ja ettevalmistused ühiseks õppetööks tollase TÜ haridusteaduskonna Õpetajate seminari direktori ja tänapäevase /alates 2008 ... /Tartu Raatuse Kooli direktori Toomas Kink'iga) on ta astunud korduvalt üles initsiatiiviga alustada Eesti ülikoolides majanduspedagoogide (Saksamaa LV mitmete ülikoolide ja Soome haridussüsteemi eeskujul) ettevalmistamist magistrantuuris nii üldhariduskoolidele-gümnaasiumidele kui kutsehariduskoolidele. Paraku ei ole õnnestunud kavandatud ellu viia eeskätt finantsilistel kuid ka mitmel teisel, sh bürokraatlikel põhjustel.

Kahju (ilmselt ei olnud initsiaatorid, sh MR õigel ajal õiges kohas!?), sest Eesti haridusmaastikul oleks majanduspedagooge väga vaja, kuna „süsteemne majanduslik kirjaoskus, majanduslik haritus“ pole meil Eesti inimeste seas eriti kõrgel tasemel! See on aga otseselt seotud riigi majanduse arengu, riigi julgeoleku ja tema elanike edukuse ning heaoluga.

Siiski – küllap edaspidi majanduspedagoogide vajadusest Eestis aru saadakse ja vastavaks koolituseks ka raha leitakse. Selleks palju jõudu uutele ja noorematele tegijatele! Usume, et see aeg pole kaugel!

Varasemad sündmused pikemalt ajakirja numbris: 1-2/2019

Soovime heale kolleegile tervist, edu, koostööd ja õnne edasistes tegevustes.

Lugupidamisega, ajakirja ja konverentside toimkonnad (august 2024)

PS:

Aastakümnete vältel oli minu üheks toetajaks meie majanduspoliitika konverentside korraldamisel, eriti nende ettevalmistamisel Värskas, hiljem Jänedal, ja ajakirja koostamisel-väljaandmisel hea sõber Tiina Kremann (3.06.1952 – 13.11.2024).

* * *

Tiina sündis Kambjas õpetaja ja kaupmehe-taluniku peres. Tal oli ka vanem õde, tütar ja poeg. Tiina jõudis ka vanaema ja vanavanaema staatusesse.

Tiina töötas õpetajana-kasvatajana lasteaias, Tartu Linnavalitsuses sotsiaaltöötajana ning hiljem Tartu hooldekodus, kust siirdus mõni aasta tagasi pensionile.

Rohkem kui aasta oli Tiina raske haigusega seotud, olles vaheldumisi TÜ Maarjamõisa kliinikumis ravil, siis jälle kodus Tartus Annelinnas. Kõik see väsis teda. Helistasin talle kaks-kolm korda iga päev – et kuidas on enesetunne ja milliseid protseduure tehakse.

Viimane telefonikõne allakirjutanult Tiinale, pärast sama päeva korduvaid katseid, oli 12. novembri hilisel pärastlõunal, kus ta vaid vastas: „Matti, ma ei jaksa enam rääkida,“ ja lõpetas kõne. Soovitasin tal puhata. Järgmisel päeval proovisin talle korduvalt uuesti helistada. Ta ei vastanud, arvasin et magab. Tegelikult oli see päev temale viimane siin maises elus. Tema kell 18.00 lahkumisest TÜ Maarjamõisa kliinikumis teatas mulle tema tütrepoeg Kristjan ca tund hiljem.

Jah, lõpuks, 13. novembril tuli tal kahjuks haigusele alla anda ning 21. novembril saadeti Tiina paljude leinajate saatel väärikalt kell 11.00 Tartu Rahumäe kalmistu krematoriumi suures saalis ära. Mõni tund hiljem, kell 15.15 sängitati urn Tartus Raadi kalmistule tema ema-isa kõrvale. Tiina viimne puhkepaik kaunistati paljude kaunite lillede ja pärgadega.

Tiina on meie seast jäädavalt lahkunud, kuid kindlasti me mälestame teda väga pikka aega kui head ja kallist inimest ning suurepärast sõpra, seni kuni ise lahkume.

Siiras kaastunne kõigile lähedastele.

Matti Raudjärv

* * *

Tiina oli palju aastaid allakirjutanu kodus Pirital, Lääne-Virumaal maakodus-metsatalus ja Pärnu suvekodus-kodukontoris oodatud inimene – kus ta oli allakirjutanule nii jõu kui nõuga heaks kaaslaseks ka kodustes töödes. Ta jäi selliseks ka pärast minu isa Arvedi pikaajalise raske haiguse ja mitmekordse haiglaravi järel lahkumist Rahumäe-Järve haiglas 26. jaanuaril 2019 kell 18.20.

Sel päeval (26.01.2019) külastasime emaga (ema Salme 98. sünnipäeva pidasime kodus 11. detsembril 2024; ema lahkus 13. jaanuaril 2025 Tallinnas Järve haiglas), koos Tiina ja allakirjutanuga) enne lõunat haiglas isa, kus tema seisukord oli stabiilne. Kuna oli ilus päikesepaisteline talveilm ning laupäev, siis sõitsime Ambla kalmistule, et seal lahkunud sugulaste kalmudele küünlad panna.

Seejärel sõitsime ka lähedal oleva Karkuse külas olevasse Kaasiku maakodusse-metsatallu olukorraga tutvuma. Kõik paistis korras olevat, palju lund, tegime mõned looduspildid⁹ ja sõitsime tagasi Tallinnasse koju.

Olles juba kodus, teatati mulle mõned tunnid hiljem (ca 19.00) haiglast, et isa Arved on meie seast lahkunud. Ilusa talvapäeva lõpetuseks oli see väga kurb, kuid mitte ootamatu teade.

Nii isa Arved kui ema Salme puhkavad nüüd Ambla kirikuaias.

Heade meenutuste ja tänutundega mälestan nii oma isa, ema kui Tiinat – heade inimeste piinad olid lõppenud.

Matti Raudjärv

⁹ Vt. näiteks käesoleva ajakirja lõpus olevat eestikeelset artiklit „Allakirjutanu kodukontoritest – kogemus üle poole sajandi“, kus on 13 fotot ning lisades neli fotot.